

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
بخش اول - قانون اساسی مشروطیت	۱۵
نهضت مشروطیت	۱۷
نقش عوامل مختلف در نهضت مشروطیت	۱۸
زمینه‌های تدوین و تصویب اولین قانون اساسی ایران	۲۱
متمم قانون اساسی	۲۴
تحولات و تغییرات در قانون اساسی مشروطیت و متمم آن	۲۶
دستاوردهای نهضت مشروطیت در قانون اساسی	۲۹
تحلیلی از محتوای قانون اساسی مشروطیت	۳۰
بخش دوم - قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: ۱۳۵۸ پیش از بازنگری	۳۷
فصل اول - استقرار نظام جمهوری اسلامی	۳۹
مبحث اول - اراده عمومی و همه پرسی نظام جمهوری اسلامی	۴۰
مبحث دوم - تدوین و تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی	۴۱
فصل دوم - کلیات و اصول بنیادی	۵۲
مبحث اول - مشروعیت جمهوری اسلامی	۵۲
الف - نام جمهوری مبین شکل حکومت است	۵۳
ب - کلمه اسلامی نشان‌دهنده نوع محتوای جمهوری است	۵۴
ج - آیا جمهوری می‌تواند اسلامی باشد؟	۵۴
د - ضرورت تشکیل حکومت در اسلام	۵۵
ه - مفهوم اسلامی بودن نظام جمهوری	۵۷
و - مفهوم جمهوری بودن نظام اسلامی	۵۸

۲ □ کلیات حقوق اساسی ایران

- ز - مشروعیت دوگانه جمهوری اسلامی ایران ۵۹
- مبحث دوم - مبانی عقیدتی و فلسفی نظامی جمهوری اسلامی ۶۰
- الف - پایه‌های فلسفی نظام جمهوری اسلامی ۶۰
- ب - جایگاه انسان و مردم ۶۳
- مبحث سوم - اهداف و آرمان‌ها و وظایف کلی نظام ۶۳
- الف - اهداف نظام جمهوری اسلامی ۶۳
- ب - وظایف کلی دولت جمهوری اسلامی ۶۴
- مبحث چهارم - منابع حقوقی و خط مشی کلی ۶۵
- ب - تأکید در اصول دیگر ۶۷
- ج - عموم و اطلاق حاکم ۶۷
- د - تجدیدنظر در قانون اساسی ۶۸
- ه - ملاک عمل در تشخیص انطباق ۶۹
- و - قلمرو اصل چهارم ۶۹
- مبحث ششم - اصل ولایت فقیه منتخب مردم ۶۹
- مبحث هفتم - اتکاء به آراء عمومی ۷۰
- الف - تعریف آراء عمومی ۷۰
- ب - آراء عمومی در قانون اساسی ۷۱
- ج - تشخیص آرای عمومی ۷۱
- د - پاسخ به یک شبهه ۷۲
- ه - اصالت رأی یا اصالت وحی؟ ۷۳
- و - ولایت فقیه و دموکراسی ۷۳
- ز - نقش مردم در نظام مکتبی ۷۴
- مبحث هشتم - نظام شورایی ۷۴
- الف - جایگاه شورا در اسلام ۷۴
- ب - شورا در قانون اساسی ۷۴
- ج - قلمرو شورا ۷۵

فهرست مطالب □ ۳

مبحث نهم - نظارت عمومی و مسئولیت متقابل همگانی	۷۶
الف - نظارت عمومی	۷۶
ب - نظارت عمومی و مراحل رشد جامعه اسلامی	۷۶
ج - نقش نظارت عمومی در سلامت جامعه اسلامی	۷۸
مبحث دهم - آزادی، استقلال و تمامیت ارضی	۷۹
الف - آزادی	۸۰
ب - استقلال	۸۰
ج - تمامیت ارضی	۸۱
مبحث یازدهم - نقش خانواده به عنوان واحد بنیادین جامعه	۸۲
الف - آفرینش دوگانه انسان	۸۲
ب - واحد بنیادین جامعه	۸۲
مبحث دوازدهم - راهبرد ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی	۸۳
الف - وحدت امت اسلامی	۸۳
ب - جمهوری اسلامی و وحدت امت اسلامی	۸۴
مبحث سیزدهم - مذهب رسمی کشور	۸۵
الف - معنی مذهب رسمی	۸۵
ب - قانون اساسی و مذاهب دیگر اسلامی	۸۵
مبحث چهاردهم - حقوق اقلیت‌های دینی	۸۶
مبحث پانزدهم - حقوق سایرین (غیر مسلمان)	۸۷
مبحث شانزدهم - ویژگی‌های صوری نظام	۸۷
الف - زبان و خط	۸۷
ب - تاریخ	۸۸
ج - پرچم رسمی کشور	۸۸
فصل سوم - حاکمیت در قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸	۹۰
الف - حاکمیت مطلق خدا	۹۰
ب - حاکمیت انسان بر سرنوشت خویش	۹۱

۴ □ کلیات حقوق اساسی ایران

- مبحث اول - حاکمیت دوگانه طولی ۹۲
- الف - حاکمیت ملی ۹۲
- ب - حاکمیت ملت در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۹۳
- ج - حاکمیت ملت راه تنفیذ حاکمیت خدا و ولایت فقیه ۹۳
- د - نهادهای قانونی اعمال حق حاکمیت ملت ۹۴
- مبحث دوم - استقلال قوای سه گانه ۹۶
- مبحث سوم - سیستم کنترل و هدایت قوا ۹۷
- فصل چهارم - نهاد رهبری و ولایت فقیه در قانون اساسی ۵۸ ۹۹
- مبحث اول - مبانی نظری ۹۹
- الف - امامت عامه، مبنای عقلی ولایت فقیه ۹۹
- ب - مبانی شرعی ولایت فقیه ۱۰۰
- شرایط رهبری در قانون اساسی ۱۰۱
- مبحث دوم - مسائل رهبری در قانون اساسی ۱۰۲
- الف - سه شیوه انتخاب «رهبری» ۱۰۲
- ب - حدود ولایت فقیه و اختیارات ولی فقیه ۱۰۲
- ج - اختیارات دیگر ولی فقیه ۱۰۳
- د - نهادهای قانونی اعمال ولایت فقیه ۱۰۴
- فصل پنجم - قوه مقننه در قانون اساسی ۵۸ ۱۰۷
- مبحث اول - مبانی نظری ۱۰۷
- الف - ماهیت قانون گذاری در نظام اسلامی ۱۰۷
- ب - سیستم قانون گذاری در جمهوری اسلامی ایران ۱۰۷
- مبحث دوم - تشکیل مجلس ۱۰۸
- برنامه جلسات علنی مجلس ۱۰۹
- مبحث سوم - اختیارات و مسئولیت های مجلس ۱۱۰
- فصل ششم - قوه مجریه در قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸ ۱۲۰
- مبحث اول - جایگاه قوه مجریه ۱۲۰

فهرست مطالب □ ۵

- الف - مسئولیت‌های عمده قوه مجریه ۱۲۰
- ب - بافت تشکیلاتی قوه مجریه ۱۲۱
- مبحث دوم - نهاد ریاست جمهوری ۱۲۱
- الف - انتخاب رئیس جمهور ۱۲۲
- ب - شرایط استثنایی انتخاب ریاست جمهوری ۱۲۳
- ج - مراحل انتخاب رئیس جمهور ۱۲۳
- د - شرایط داوطلبان ریاست جمهوری ۱۲۳
- ه - صلاحیت داوطلبین ریاست جمهوری ۱۲۴
- و - تنفیذ (امضای حکم) ریاست جمهوری ۱۲۵
- مبحث سوم - وظایف و اختیارات رئیس جمهور ۱۲۵
- الف - وظایف و اختیارات ناشی از مسئولیت اجرای قانون اساسی ۱۲۵
- ب - وظایف و اختیارات رئیس جمهور در تنظیم روابط قوای سه‌گانه ۱۲۶
- ج - وظایف و اختیارات رئیس جمهور در رابطه با مسئولیت ریاست قوه مجریه ۱۲۶
- د - وظایف و اختیارات رئیس جمهور در رابطه با هیأت دولت ۱۲۷
- ه - نقش رئیس جمهور در روابط خارجی ۱۲۸
- و - اعطای نشان‌های دولتی ۱۲۹
- ز - مسئولیت رئیس جمهور در برابر ملت ۱۲۹
- مبحث چهارم - شورای موقت ریاست جمهوری ۱۳۱
- الف - پیامد سیاسی عزل رئیس جمهور ۱۳۱
- ب - حدود وظایف شورای موقت ریاست جمهوری ۱۳۲
- مبحث پنجم - نخست وزیر و هیأت وزیران ۱۳۲
- الف - نخست وزیر ۱۳۲
- ب - هیأت وزیران ۱۳۳
- فصل هفتم - قوه قضاییه در قانون اساسی مصوب ۵۸ ۱۳۵
- مبحث اول - جایگاه و استقلال قوه قضاییه ۱۳۵
- مبحث دوم - اهداف اساسی و مسئولیت‌های قوه قضاییه ۱۳۶

۶ □ کلیات حقوق اساسی ایران

- الف - اهداف قوه قضاییه ۱۳۶
- ب - مسئولیت‌های قوه قضاییه ۱۳۶
- ج - نظام شورایی در دستگاه قضایی ۱۳۷
- مبحث سوم - شرایط انتخاب قضات ۱۳۷
- مبحث چهارم - رابطه قوه قضاییه با قوه مجریه و قوه مقننه ۱۳۸
- مبحث پنجم - تقصیر یا اشتباه قاضی ۱۳۹
- مبحث ششم - قانون اساسی و آیین دادرسی ۱۳۹
- مبحث هفتم - نهادهای قضایی ۱۴۲
- الف - شورای عالی قضایی ۱۴۲
- ب - دیوان عالی کشور ۱۴۳
- ج - دیوان عدالت اداری ۱۴۳
- د - دادگاه‌های عمومی ۱۴۴
- ه - دادگاه‌های نظامی ۱۴۵
- و - دادگاه‌های انقلاب ۱۴۵
- ز - بازرسی کل کشور ۱۴۶
- ح - دادگاه انتظامی قضات ۱۴۷
- ط - هیأت منصفه ۱۴۸
- فصل هشتم - حقوق ملت (حقوق عمومی و آزادی‌های فردی) ۱۵۰
- مبحث اول - جایگاه حقوق عمومی و آزادی‌های فردی ۱۵۰
- مبحث دوم - حقوق عمومی و آزادی‌ها در قانون اساسی ۵۸ ۱۵۴
- الف - اصل مساوات و برابری ۱۵۵
- ب - حق امنیت ۱۵۸
- ج - آزادی‌های اساسی ۱۵۸
- د - حق دادخواهی ۱۶۰
- ه - حق آموزش و پرورش ۱۶۱
- و - حق برخورداری از تأمین اجتماعی ۱۶۲

فهرست مطالب □ ۷

فصل نهم - دیگر نهادهای اجرایی در قانون اساسی مصوب ۵۸	۱۶۵
مبحث اول - نهادهای سیاسی	۱۶۶
الف - نهاد شورای نگهبان	۱۶۷
ب - مجلس نهایی بررسی قانون اساسی	۱۷۹
ج - نهاد خبرگان رهبری	۱۸۰
ه - نهاد شوراها ستون فقرات نظام سیاسی اسلام	۱۹۲
مبحث دوم - نهادهای امنیتی و نظامی	۱۹۹
مبحث سوم - نهادهای فرهنگی در قانون اساسی ۱۳۵۸	۲۰۸
مبحث چهارم - نهادهای اقتصادی در قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸	۲۱۶

بخش سوم - حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران: با توجه به بازنگری ۱۳۶۸ .. ۲۲۷

فصل اول: کلیات	۲۲۹
الف - ضرورت بازنگری در قانون اساسی ۱۳۵۸	۲۲۹
ب - بازتاب ضرورتها و صدور فرمان	۲۳۴
فصل دوم - نهاد رهبری حافظ اسلامیت نظام	۲۴۳
مبحث اول - انتخاب رهبری	۲۴۳
الف - تک روشی در انتخاب رهبری (اصل ۱۰۷)	۲۴۳
ب - مشروعیت و اعتبار انتخاب از طریق خبرگان	۲۴۵
ج - دو مرحله‌ای بودن انتخاب رهبر	۲۴۵
د - مرحله دوم انتخاب رهبری	۲۴۸
مبحث دوم - اصلاح شرایط رهبری (اصل ۱۰۹)	۲۴۹
الف - حذف شرط مرجعیت	۲۴۹
ب - اصلاح اصل ۱۰۹	۲۵۱
ج - معیار انتخاب در صورت تعدد تساوی واجدان شرایط	۲۵۲
د - انتخابی شدن ولایت امر (اصل ۱۰۷)	۲۵۳
ه - تساوی رهبر با آحاد مردم (اصل ۱۰۷)	۲۵۴

- مبحث سوم - افزایش اختیارات و وظایف رهبر (اصل ۱۱۰) ۲۵۵
- الف - افزایش بندهای اصل ۱۱۰ ۲۵۵
- ب - ولایت مطلقه امر و امامت امت (اصل ۵۷) ۲۶۹
- مبحث چهارم - شورای جدید رهبری (شورای موقت رهبری) (اصل ۱۱۱) ۲۷۱
- مبحث پنجم - تأسیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ۲۷۳
- مبحث ششم - تغییر ناپذیری ولایت امر و امامت امت ۲۷۵
- فصل سوم - مسائل بازنگری در قوه مقننه ۲۷۷
- مبحث اول - اصلاحات شکلی ۲۷۷
- الف - تغییر نام مجلس شورای ملی ۲۷۷
- ب - حذف نخست وزیر ۲۷۸
- ج - حذف، جایگزین و اضافه ۲۷۸
- مبحث دوم - اصلاحات محتوایی ۲۷۹
- الف - کمیسیون‌های ذی ربط ۲۷۹
- ب - اجازه تصویب اساسنامه‌ها به دولت ۲۸۰
- ج - افزایش حق سؤال نمایندگان مجلس ۲۸۲
- د - استیضاح رئیس جمهور ۲۸۳
- فصل چهارم - مسائل قوه مجریه ۲۸۵
- مبحث اول - تمرکز در نظام اجرایی ۲۸۷
- الف - گرایش از سیستم شعبه پارلمانی به شعبه ریاستی ۲۸۷
- ب - تغییر در نقش رئیس جمهور در همه پرسی ۲۹۰
- ج - تغییر عنوان فصل نهم قانون اساسی ۲۹۰
- د - استیضاح رئیس جمهور (اصل ۸۹) ۲۹۱
- مبحث دوم - حذف مسئولیت تنظیم روابط سه قوه (اصل ۱۱۳) ۲۹۲
- مبحث سوم - سوگند رئیس جمهور در حضور رئیس قوه قضائیه ۲۹۴
- (اصل ۱۲۱) ۲۹۴
- مبحث چهارم - مسئولیت رئیس جمهور در برابر مجلس (اصل ۱۲۲) ۲۹۶

فهرست مطالب □ ۹

مبحث پنجم - حق تعیین معاونان و نمایندگان برای رئیس جمهور	۲۹۷
الف - تعیین معاونان	۲۹۷
ب - تعیین نمایندگان ویژه رئیس جمهور (اصل ۱۲۴)	۲۹۸
مبحث ششم - حذف نخست‌وزیری (اصل ۱۲۴)	۲۹۹
مبحث هفتم - مسئولیت برنامه‌بودجه و امور استخدامی (اصل ۱۲۶)	۳۰۰
مبحث هشتم - تعیین سفرا توسط رئیس جمهور (اصل ۱۲۸)	۳۰۲
مبحث نهم - استعفای رئیس جمهور (اصل ۱۳۱ جدید)	۳۰۳
مبحث دهم - حذف شورای موقت ریاست جمهوری (اصل ۱۳۱ سابق)	۳۰۴
مبحث یازدهم - وزارت توسط رئیس جمهور تعیین می‌شوند (اصل ۱۳۳)	۳۰۶
مبحث دوازدهم - ریاست هیأت وزیران (اصل ۱۳۴)	۳۰۷
مبحث سیزدهم - تعیین خط مشی دولت (اصل ۱۳۴)	۳۰۹
مبحث چهاردهم - استمرار مسئولیت وزرا (اصل ۱۳۵)	۳۱۱
مبحث پانزدهم - سرپرستی وزارتخانه‌ها و عزل وزیر	۳۱۳
الف - سرپرستی وزارتخانه‌های بدون وزیر (اصل ۱۳۵)	۳۱۳
ب - حق عزل وزرا توسط رئیس جمهور (اصل ۱۳۶)	۳۱۳
مبحث شانزدهم - مسئولیت وزرا در برابر رئیس جمهور (اصل ۱۳۷)	۳۱۴
فصل پنجم - مباحث قوه قضاییه	۳۱۷
مبحث اول - نظام متمرکز قضایی (اصل ۱۵۶)	۳۱۷
مبحث دوم - اختیارات رئیس قوه قضاییه	۳۲۰
الف - عالی‌ترین مقام قضایی (اصل ۱۵۷)	۳۲۰
ب - افزایش صلاحیت‌های وزیر دادگستری (اصل ۱۶۰)	۳۲۰
ج - نصب دو مقام عالی قضایی (اصل ۱۶۲)	۳۲۲
د - تعیین رئیس بازرسی کل کشور (اصل ۱۷۴)	۳۲۳
مبحث سوم - نقل و انتقال قضات (اصل ۱۶۴)	۳۲۴
فصل ششم - مسائل صدا و سیما	۳۲۷
فصل هفتم - تأسیس شورای عالی امنیت ملی (اصل ۱۷۶)	۳۳۱

۳۳۱	مبحث اول - حذف شورای عالی دفاع.
۳۳۲	مبحث دوم - تعیین اهداف شورای عالی امنیت ملی.
۳۳۲	الف - تأمین منافع ملی
۳۳۲	ب - پاسداری از انقلاب اسلامی
۳۳۳	ج - تأمین تمامیت ارضی
۳۳۳	د - تأمین حاکمیت ملی
۳۳۳	مبحث سوم - شیوه مدیریت شورای عالی امنیت ملی
۳۳۴	مبحث چهارم - تعیین وظایف کلی شورای عالی امنیت ملی
۳۳۵	مبحث پنجم - اعضای شورای عالی امنیت ملی
۳۳۵	الف - قابل توسعه بودن شورا
۳۳۶	ب - قانون شوراهاى فرعى و ساختار آن
۳۳۶	ج - مشروعیت مصوبات شورای عالی امنیت ملی
۳۳۷	فصل هشتم - تأسیس نهاد بازنگری در قانون اساسی
۳۳۷	مبحث اول - ضرورت تأسیس نهاد بازنگری
۳۳۹	مبحث دوم - پیشنهاد بازنگری
۳۴۰	پیشنهاد یا فراخوان
۳۴۱	معنی پیشنهاد بازنگری در قانون اساسی
۳۴۲	قانون در زمینه پیشنهاد بازنگری
۳۴۲	تصویب کننده پیشنهاد و اصلاح کننده قانون اساسی
۳۴۳	مبحث سوم - مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام
۳۴۴	لایحه پیشنهاد بازنگری
۳۴۵	حدود کار مشورتی مجمع تشخیص مصلحت نظام
۳۴۵	مبحث چهارم - حکم بازنگری خطاب به رئیس جمهور
۳۴۵	مبحث پنجم - تأسیس شورای بازنگری
۳۴۶	مبحث ششم - اعضای شورای بازنگری
۳۵۰	مبحث هفتم - آیین کار شورا و شرایط انتخاب اعضا

فهرست مطالب □ ۱۱

۱. شیوه کار شورا.....	۳۵۰
۲. کیفیت انتخاب اعضا و شرایط آن.....	۳۵۱
مبحث هشتم - امضای مقام رهبری.....	۳۵۱
مبحث نهم - ارجاع به همه پرسی.....	۳۵۱
مبحث دهم - تصویب نهایی بازنگری (همه پرسی).....	۳۵۲
مبحث یازدهم - اصول غیرقابل بازنگری.....	۳۵۳
فهرست منابع.....	۳۵۷
منابعی که در زیر نویس از آنها بهره گرفته شده:.....	۳۵۷
منابع فارسی.....	۳۵۸
منابع عربی.....	۳۶۲